

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus II. Quotuplex sit Privilegium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

Regul. sect. r. c. 1. n. 2. Privilegium tamen h. t. n. 2. censet, non requiri ad privilegium, ut aliquid *contra jus commune* concedat, sed sufficere, si concedat aliquid *contra*, vel *præter jus commune*, v. g. quod quidem jure communi concessum non est, sed nec prohibitum; id quod rectè procedit *de privilegio latè sumpto*; quod P. Josephus Gibalinus de Scientia Canonica, l. 7. c. 7. q. 2. n. 1. sic describit: *Privilegium, est concessio stabilis, & permanens alicujus specialis licentia, circa jus commune, ratione rei, vel personæ, ab eo solo, qui legem, aut jus commune condere potest, facta subdito, aut aliâ ratione inferiori; vel consuetudine parâ; ubi nota particulam circa jus commune; sic enim omnia privilegia comprehendit, sive sint præter, sive contra jus commune.*

1165 Quæres: an ad substantiam privilegii pertineat, quod sit scriptum? R. negativè, constat ex c. *Institutionis*, 25. q. 2. junct. Gloss. V. *Præsentia Clem. 2. §. nos etenim*, de sepulturis, ibi: univèrsa privilegia, gratias, indulgentias, *verbo*, seu *scripto*, concessa. Sic Azor p. 1. l. 5. c. 23. q. 11. Ejusmodi autem privilegia, non in scripto sed verbo concessa, seu vivâ voce à Pontifice, vocari solent *oracula viva vocis*. Et si autem *ad substantiam* privilegii, seu ad valorem non requiratur scriptura, requiritur tamen interdum *ad probationem privilegii*, ac ejus firmitatem, ut colligitur ex c. *porro*, 7. h. t. ubi dicitur: *inspicienda esse privilegia, ut eorum tenor servetur, & c. contra morem*, 8. dist. 100. ibi: *aut ex scriptis privilegii se veri.*

1166 Privilegium autem differt. 1. à lege in communi, quia hæc respicit jus commune, privilegium est contra, vel præter jus, & est jus speciale. 2. Lex stringit eos, ad quos fertur; privilegium autem privilegium eximit à Legis observatione. 3. Lex quandoque imponit poenam transgressoribus, non item privilegium ei, cui conceditur. Differt 2. à dispensatione; quia latius patet, quàm dispensatio; hæc enim semper est contra legem; illud interdum etiam præter legem: Dispensatio regulariter est ad unum duntaxat actum v. g. ad tollendam unicam excommunicationem, irregularitatem, vel impedimentum matrimonii; & ideo est transiens; privilegium autem est aliquo modo permanens, & stabile. Differt à gratiâ, & beneficio Principis, tanquam

inferius à Superiore; omne enim privilegium est gratia, & beneficium; sed non omnis gratia, & beneficium est privilegium. Differt 3. à *rescripto*; hoc enim, attento nomine, est responsum Principis scriptum, continens vel causam justitiæ, vel gratiæ. Hinc rescriptum justitiæ est rescriptum, ut jus alicui servetur; privilegium autem, continet gratiam, non justitiam, & rescriptum gratiæ est regulariter ad unum solum actum, v. g. ad dispensationem in impedimento; privilegium autem continet plures actus. & c.

ARTICULUS II.

Quotplex sit Privilegium?

Privilegium est multiplex; nam aliud est *concessivum*, aliud *declarativum*, ut diximus; aliud *reale*, aliud *personale*; aliud *remuneratorium*, aliud *gratis*; aliud *purum*, aliud *sub conditione*; aliud *ob bonum commune*, aliud *ob privatam*; aliud *scriptum*, aliud *non scriptum*; aliud *temporale*, aliud *perpetuum*. Quibus positis, quæstio est, i. quando privilegium censetur *personale*; quando *reale*? R. Privilegium *personale* esse, quando personæ ratione ipsius directè conceditur; *reale* autem, quod indirectè personæ conceditur, nimirum ratione alicujus rei ab ipsa distinctæ, v. g. ratione Religionis, civitatis, dignitatis, aut personæ fictæ, ut notat Gibalinus cit. q. 6. n. 1. vel quando datur certo generi personarum, v. g. maritis, uxoribus, Clericis. Hinc licet privilegium semper concedatur personæ (quia sola illa capax est beneficii, & favoris) sed aliquando *ratione personæ*, aliquando *ratione alicujus rei*. Hæc distinctio est in hac materia maximè considerationis, propter diversos effectus privilegii *realis*, & *personalis*; nam privilegium *personale* personam sequitur, & cum ea extinguitur, ut dicitur, reg. *Privilegium*, de regul. Jur. in 6. & L. *unica*, §. *ne autem*, C. de caducis tollendis: privilegium autem *reale* durat toto eo tempore, quo durat res, cui annectitur, L. *Imperatores* ff. de publicanis. Res autem, quibus annecti solet privilegium, sunt in duplici differentia, nimirum aliquæ corporales, ut Ecclesiæ, Monasteria, alteria, agri, domus; aliquæ incorporales, ut Episcopatus, Clericatus, Doctoratus, officium, status & c. *personæ* autem, quibus annecti solent

solent privilegia, sunt vel personæ particulares, vel certum genus personarum, quo casu descendit ad singulas personas sub tali genere, non ratione communitatis, aut corporis mystici (quod constituit) sed ratione sui, & prout in uno quoque ex causâ concernente ipsas personas, ut notat Zoësius hic n. 5. Ex hoc colliges, privilegium concessum Religioni, Universitari, Civitati vel Collegio, ut eo utatur, quatenus communitas est, esse reale; quia tunc non descendit ad singulas personas, ratione sui, sed ratione communitatis. Et eo casu privilegium (sicut ipsa communitas) est perpetuum. L. *proponatur*, ff. de judiciis, L. *forma*, §. *quonquam*, ff. de censibus. Quare Castropalastr. 3. D. 4. de privileg. p. 2. §. 1. n. 2. censet, etiam privilegium respiciens singulas personas non secundum se, & quâ tales sunt, sed ratione qualitatis in illis coherentis, esse reale, ut est privilegium concessum filiis-familias, ne ratione mutui possint obligari, aut foeminas, ne per fideiussionem obligentur; sic etiam Azor cit. L. 5. c. 22. à quæst. 2. esto Zoësius hic n. 5. velit esse personale.

1168 Difficultas est, an privilegium censendum sit personale, an reale, quando alicui personæ conceditur, ob aliquam illius excellentiam? v.g. ob partam insignem in bello victoriam, ob singularem scientiam, vel ob merita in Ecclesiam, &c. 32. si propter materiam incapacitatem, privilegium transire non potest ad ejus, cui concessum est, hæredes, censendum esse personale, licet aliud verbis exprimat; quia verba rebus accommodari debent; ita Suarez l. 8. de legib. c. 3. n. 13. Si autem transire potest ad hæredes, judicandum esse ex verbis de intentione concedentis, cui compertæ standum est. Colligitur autem ejus intentio ex verbis, si attendas, ad quem ea verba dirigantur; nam si dirigantur ad aliquam personam exprimendo *eius dignitatem, officium, munus, &c.* quod ad alios transire potest, colligendum est, privilegium dirigi in personam ratione rei, atque adeo reale esse, nisi addatur aliqua circumstantia, ratione cujus intelligitur dirigi ad personam ratione personæ, ut si dicitur, concedo Episcopo Secoviensi facultatem dispensandi *in his casibus*, idque ratione singularis prudentiæ, sanctitatis, &c. tunc enim privilegium personale foret.

1169 Similiter privilegium erit personale, Tom. V.

si verba communicationis dirigantur ad personam, non exprimendo ejus officium, vel dignitatem, sed nomen v.g. *tibi Petro, tibi Paulo*; nisi simul addantur alia verba, quæ denotent perpetuitatem, & transmissionem ad posteros; ut, si dicatur, *tibi & successoribus tuis*, vel *tibi in perpetuum*; aliàs enim *ly in perpetuum* frustra ponetur, quod in legibus, & privilegiis omnino vitandum est, c. *Si Papa*, de Privilegiis in 6. ibi: *cum verba aliquid operari debeant*, & L. 3. ff. de jurejurando; unde nec syllaba debet esse sine effectu. Cujus ratio ulterior est (ut rectè observat Castropalastr. cit. n. 4.) quia privilegium concessum sine ulla temporis restrictione, intelligitur accipienti concessum ad dies vitæ; ergo *ly in perpetuum* extendi debet, ut intelligatur concessum etiam Successoribus; ne alioquin effectu suo careat, vel non plus operetur, quàm concessio non restricta ad tempus. Si in privilegio exprimat & nomen personæ, & officium, ex quo dubitetur, an concessio sit realis, an personalis? dicendum est reale, cum aliquid concedit, quod nec juri communi, nec juri tertii præjudicat; Sic Castropal. cit. n. 6. cum Thoma Sanchez l. 8. de dispensat. D. 1. n. 1. & 4. Nam aliàs in tali casu expressio dignitatis, vel officii, & muneris, careret effectu, afficiente dignitatem &c.

Quæres, 2. quando privilegium censetur perpetuum, quando temporale? 32. privilegium censeri perpetuum, quod de se potest perpetuò durare, nisi à concedente revocetur; temporale verò, quod conceditur ad certum tempus v.g. ad decem annos; quod tripliciter fit, 1. ex parte ejus, cui conceditur, ut si concedatur solum personæ, quo casu privilegium est personale singulare. 2. ex parte concedentis, ut si hic illud expressè limitet v.g. *ad beneplacitum suum*, vel *ad dies vitæ suæ*. 3. ex parte ipsius privilegii, ut si concedatur sub conditione, vel potius usque ad certi temporis adventum ut *donec messis veniat*. Privilegium perpetuum, semper esse reale docet Castropal. cit. §. 2. n. 1. & hoc solum contingit, quando adhæret rei, de se perpetuæ, concediturque absque temporis limitatione. Tale privilegium est, quod conceditur monasterio, Ecclesiæ, vel loco pio, c. *quæ semel*, 19. q. 3. item, quod conceditur dignitati, officio, & muneri, quod transit in alios; quia sic successione

Kk

ipsâ

ipsâ perpetuatur. Quæ autem certo hominum generi conceduntur (quæ supra diximus esse realia) Pirhing hic n. 6. vocat *mixta*; quia conceduntur personis sic, ut multum de natura realium participant. Tale est privilegium ex Senatus Conf. Vellejano, concessum foeminis; ne ex sua fideiussione obligentur, vel ex S. C. Macedoniano concessum filiisfamilias; ne ex mutuo sine consensu Patris accepto obligentur. Sed cum concedantur potissimum ratione rei v. g. sexûs, ætatis, status, rectius realia dicuntur.

1171 Quæres 3. quale privilegium censeatur *gratiosum*, vel *remuneratorium*? Ante resolut. not. quod concedens privilegium, in eo concedendo possit se dupliciter gerere. 1. *cum respectu ad merita*, tanquam merita, seu tanquam pretium sic, ut in eorum quasi compensationem & satisfactionem privilegium concedat. 2. *merè gratiosè*, sic, ut licet consideratione meritorum impellatur ad concedendum, concessio tamen fiat merè liberaliter liberalitate excludente non tantum obligationem concedendi; sed etiam redditionem meriti, pro eo, quod conceditur. Privilegium primo modo concessum dicitur *remuneratorium*; secundo modo, *merè gratiosum*. Illud hic nota, in literis revocatoris, vel derogatoriis privilegiorum sub clausula generali: *non obstantibus privilegiis*, non tolli privilegia, quæ oneroso titulo comparata sunt. Sic Barb. de clausulis usu frequent. clausul. 83. n. 9. Sanchez de matrim. l. 8. D. 33. n. 3. privilegium autem remuneratorium censeri inter comparata titulo oneroso. Utrumque autem privilegium indifferens est, ut sit personale, vel reale; nec ex eo rectè personale dicitur, quia merita sunt *personæ*; hæc enim non sunt immediatum, seu directum subjectum concessionis, sed quandoque tota familia, Religio &c. quo casu privilegium, quantumvis remuneratorium, erit reale, ut rectè docet Gibalinus cit. q. 6. n. 2. ex Suarez l. 8. de legibus, c. 4. n. 8.

1172 Quæres 4. quale privilegium sit *conventionale*, vel *purum*? R. Conventionale privilegium esse, quod ex conventionione, & pacto conceditur: quod sine his, dicitur *purum*, ut purum opponitur conventioni, & pacto. Nec privilegio nocet, esse *debitum ex pacto*, sed solum, esse *debitum disponente jure*; in dubio autem, an privilegium conventionale sit reale, vel

personale, regulariter censendum est reale, cum fortiatur rationem contractus; remuneratorium autem personale, cum ut plurimum merita, in quibus fundatur, sint personalia; quod tamen intellige juxta num. præced.

Quæres 5. quid sit privilegium *affirmativum*, quid *negativum*? R. quando privilegium concedit facultatem ad aliquid faciendum, *affirmativum* dici, ad aliquid autem omittendum, *negativum*. Inter hæc discrimen est, quod privilegium *affirmativum* aliquando sit contra jus commune (ut est facultas ingrediendi monasteria Monialium) aliquando præter jus commune, seu ab illo non concessum, ut est facultas eligendi confessarium; lucrandi indulgentias: negativum autem semper est contra jus certum, vel dubium, ut includatur æque privilegium declarativum, ac concessivum, ut supra dixi.

Quæres 6. quid sit privilegium *commune*, quid *singulare*? R. privilegium *commune* dici, quod ob finem boni communis *immediatè* conceditur; quod autem ob bonum alicujus singularis *immediatè* conceditur, esse *singulare*. Dixi *immediatè*, nam mediatè, seu ultimè utrumque respicit bonum commune, etiam illud, quod singulari personæ, vel loco conceditur, nec ob id est privilegium commune. Cæterum privilegium commune, juxta datam definitionem, per se *immediatè* conceditur communitati, & inde ad singulos derivatur, non quia singuli sunt, sed quia partes sunt illius communitatis, quale est *privilegium fori*, concessum Clericis, ne ad tribunal seculare trahantur. Et ideo privilegio communi nemo particularis potest renunciare ex c. *si diligenti*, de foro competente, ibi: *manifestè patet, quod non solum in viti, sed etiam voluntarii pacisci non possint, ut (Clerici) secularia iudicia subeant; cum non sit hoc beneficium personale, cui renunciari valeat; sed potius toti Collegio Ecclesiastico sit publicè indultum, cui privatorum pacto derogari non potest, &c. contingit, 36. de sent. excommun. ibi: cum ille canon non tam in favorem Clerici ordinati, quam in favorem ordinis Clericalis fuerit promulgatus; ideo, & volumus, & mandamus, ut id de cætero prohibeas attentari, nimirum subjectionem Clerici in percussione etiam non violentam, quo alteri offenso satisfiat juxta morem illius patriæ. Privilegio autem singu-*

singulari, seu in commodum personæ particularis concessio cadere quivis potest, L. *si quis in conscribendo*, C. de pactis. Excipe, nisi privilegium concessum in gratiam unius, etiam alterius commodum, vel pœnam respiciat; quia tunc requiritur utriusque consensus, ut patet ex præmissis, & c. *Ad Apostolicam*, l. 6. de Regularibus, ubi dicitur: quòd, licet professioni religiosæ præmitti debeat annus probationis, idque *in favorem non solum Conversi, sed etiam Monasterii*, ut & ille asperitates istius; & istud mores illius valeat experiri, si tamen ante tempus probationis regulariter prænitum, *is, qui converti desiderat*, habitum recipit, & professionem emittit, *Abbate per se, vel per alium professionem recipiente monasticam, & monachalem habitum concedente, videri utrumque renuntiare*, et, quod pro se noscitur introductum, verumque Monachum esse censendum. Et ideo uxor, sine consensu viri sui, non potest renuntiare privilegio S. C. Vellejani; quia concessum est in favorem utriusque.

1175 Quæres 7. quid sit privilegium *favorabile*, quid *odiosum*? R. privilegium *favorabile* juxta communem censeri, quod sic favorem continet, ut licet juri communi opponatur, nulli tamen alteri incommodum afferat; *odiosum* autem, quod ita favor privilegiato, ut simul alteri noceat. Exemplum privilegii favorabilis est, privilegium audiendi Missam tempore interdicti, vescendi carnibus in quadragesima: e contra exemptio à solutione decimarum, facultas habendi simul plura beneficia; rescriptum ad lites, præsertim cum potestate procedendi *remota appellatione*, sunt privilegia odiosa. Sic Panormit. in c. *quia*, de privil. & c. *olim*, de V. S. Azorl. 5. c. 23. q. 2.

1176 Quæres 8. quid sit privilegium *scriptum*, quid *non scriptum*? R. illud esse, quod per scripturam conceditur, *non scriptum*, quod verbo Principis est concessum, vel consuetudine introductum. Ad hoc autem, ut privilegium scriptum in foro externo probet, seu fidem faciat, requiritur, quòd sit authenticum, & ob signatum Principis sigillo; ut verò quis ex authentico deducat transumptum, requiritur citatio partis, cujus interest; alias transumptum non faciet fidem. Si autem nulli specialiter opponatur privilegium, sufficit edictum generale, ut, si quis forte sit, cui tale privilegium opponitur, com-

Tom. V.

pareat ad contradicendum, ut colligitur ex c. *Albericus*; de Testib. sed hæc de Jure antiquo. Nam ex constitutione Clementis V. jam in omnibus privilegiis, præsertim concessis Religionibus, apponitur clausula: *ut transumptis, etiam impressis habeatur integra fides*, modò sint manu Notarii publici subscripta, & sigillo personæ in dignitate constitutæ munita. Imò, ut notat Emmanuel Rodriq. tom. 1. Quæst. Regul. q. 8. a. 16. ex constitut. Jul. II. sufficit *alterutrum*, scilicet, vel subscriptio Notarii publici, vel sigillum personæ in dignitate constitutæ. Hoc autem privilegium non censetur revocatum, etiam si subsequentes Pontifices utrumque ad faciendam fidem exigant; quia subintelligitur, nisi aliud sit specialiter concessum, sic Emmanuel cit.

Advertendum præterea, etiam con- 1177
suetudine privilegium comparari posse, ut docet Communis apud Castropal. cit. §. 5. n. 2. nam legis abrogatio est verè privilegium: Consuetudo autem legalis vim habet abrogandi legem, si de communitate procedat. Nec obest ad omne privilegium requiri favorem, seu consensum Principis. Nam ad hoc sufficit consensus expressus in Lege, *de quibus*, ff. de Legibus, & c. *ult.* de consuet. ubi exprimitur casus prædictam vim tribuens consuetudini, ad quam ex communi sufficit legalis consensus Principis, de quo V. l. 1. tit. de Consuetud. Talia porò privilegia, quæ consuetudine acquisita sunt, non censentur revocata, revocatione privilegiorum; cum enim ea revocatio sit odiosa, restringi, & intelligi debet de privilegiis specialiter à Principe concessis. Ita Suarez l. 8. de Legibus, c. 7. n. 10. & 15.

Quæres 9. quid sit privilegium datum 1178
pro foro conscientia tantum, & datum pro foro fori? R. privilegium, datum pro foro poli, seu conscientia tantum, id habere, ut vi ejus privilegiatus pro alio, quam foro interno, nihil possit operari, sed exterius se gerere debeat, ac si nullo privilegio gauderet: quod autem etiam in foro externo operatur, seu securum reddit operantem juxta illud, esse datum pro foro externo. Si petas, *an privilegium datum pro foro conscientia, intelligi debeat, tanquam datum pro foro Sacramentali*? Ante resolutionem nota, triplex forum communiter distingui ab Authoribus. 1. contentiosum; 2. pœnitentiæ; 3. quasi pœnitentiæ,

Kk 2

tix,

ria, seu forum conscientia. Sic Præpositus in c. *præterea*, & c. 2. de sponsalib. n. 5. *Forum contentiosum* est, in quo etiam contra invitum proceditur judicialiter, recipiendo probationes, testes, &c. *Forum penitentia* (licet includat etiam forum *Sacramentale*, seu *Confessionis*) ad hoc tamen non restringitur unice; sed etiam includit actus poenitentia Ecclesiastica, cum poena Ecclesiastica, & absolutio ab illa sæpe datur extra confessionem, & forum *Sacramentale*. *Forum autem conscientia* importat solum occultum usum, non deservientem foro judiciali; quibus positis, ad quaestionem propositam. & negativè. Sic Thomas Sanchez de matr. l. 8. D. 34. n. 29. Nam *forum conscientia*, & *forum Sacramentale* non sunt idem; cum quis plura possit exercere in occulto de Principis licentia & gratia, quin ullus actus *Sacramentalis* interveniat; ergo privilegium datum pro *foro conscientia* non rectè restringitur ad *forum Sacramentale*.

1179 Si autem quæras, an privilegium datum pro *foro penitentia*; necessario intelligatur pro *foro sacramentali*? &c. quod affirmet Sanchez cit. Præpositus cit. Rodriq. tom. 1. quæst. Regul. q. 61. a. 10. Sed rectius negatur cum Castropal. cit. de privileg. tr. 3. D. 4. p. 2. §. 5. n. 6. *forum enim penitentia*, & *forum Sacramentale* non dicuntur convertibiliter, ut conitar ex num. præced. Nam poenitentia Ecclesiastica sæpe extra confessionem *Sacramentalem* imponitur, ut cum aliquis ab excommunicatione solenniter absolvitur. Talis enim absolutio poenitentialis est, & in foro poenitentia datur, & tamen non datur in foro *Sacramentali*.

1180 Dices: hoc modo forum poenitentia, à foro conscientia non differre. &c. N. illatum; quia forum *conscientia* comprehendit, quidquid ad conscientiam pertinet, quod non solum importat remotionem cujuscunque mali, vel peccati; sed etiam concessionem boni, & favorum, quorum capax est: forum autem *penitentia* comprehendit solum culpam, vel malum aliquod, & vinculum, pro quo tollendo poenitentia facienda est. Cum autem hoc vinculum, & malum sæpe tolli possit extra *Sacramentum poenitentia*, clarum fit, privilegium concessum pro *foro penitentia*, non semper importare forum *Sacramentale*, nisi quando malum tale est,

ut tolli non possit, nisi confessione *Sacramentali*, quod malum solum est peccatum, non autem censura, & poena. Ex hoc colliges, quod, etiamsi privilegium, seu indultum committatur *Sacerdoti Confessori*, vel qui audit confessiones, non debeat ob id intelligi illius usum necessario debere exerceri in *Sacramento penitentia*. Nam per illa verba solum indicatur *qualitas persone eligende* ad usum illius indulti; non autem *actualis usus confessionis*, ita Suarez l. 8. de legib. c. 6. n. 15. Sanchez de matrim. l. 8. D. 34. n. 29. Colliges 2. quando in Trid. Sess. 24. c. 6. de Reform. Episcopis conceditur potestas absolvendi in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, & quibuscunque casibus occultis in *foro conscientia*, inuncta salutaris poenitentia, hoc non necessario intelligi de foro *sacramentali*, sed etiam extra *Sacramentum* imponi posse illam poenitentiam, & illius absolutionis executionem; patet ex dictis. Ita Castropal. cit. p. 2. §. 5. n. 5. in fine.

Quæres 10. quid sit privilegium concessum ad instantiam parisi? quid motu proprio? &c. quando ad instantiam ipsius privilegiati, vel alterius, ratione ipsius petentis, Princeps concedit privilegium, aliàs non concessurus, dici ad *instantiam parisi*; quando autem concedit non motus ab alio, sed à se ipso, quin ad hoc moveatur ex aliquo alterius intercessione, dici concessum *motu proprio*. Unde *motui proprio* non obstat, quod vel ipse privilegiatus, vel alius pro ipso tale privilegium petierit. Nam adhuc stat quod Princeps petitem privilegium concedat, non quia petitem est, sed quia sibi sic visum est concedere, sicut petitem est. Ita Menochius l. 2. de arbitrar. centur. 3. casu 201. n. 97. Thom. Sanchez l. 8. de dispensat. d. 1. n. 6. Suarez cit. c. 12. à n. 6. Nunquam autem censetur privilegium *motu proprio* concessum, nisi hoc ipsum Princeps exprimat in concessione, ut deciditur in c. *si motu proprio*, de præbend. in 6. ibi: *motu quoque proprio tunc solum gratia fieri censetur, cum hoc expresse cautum fuerit in eadem*, quia aliàs constare non potest hæc universalis negativa: à nullo *veri Principem in concessione*. Si tamen semel Princeps expressit, se concedere *motu proprio*, bene probari potest per testes, qui vel ipsum verbum Principis audierunt, vel in scripto legerunt, etiamsi tale scriptum postea casu fortuito perierit.

Not.

1182

Not. autem concessionem factam à Principe, posse quandoque laborare vitio, ratione cuius sit invalida, & nulla; hoc contingit, cum in supplicatione committitur vel vitium subreptionis (hoc est, cum intervenit taciturnitas veritatis necessàriò exprimentæ) vel vitium obreptionis, hoc est, cum in supplicatione exprimitur falsum. Si quis quædam Papæ supplicet pro concessione beneficii, exprimens esse beneficium *simplex*, cum tamen sit *curatum*, committitur obreptio; similiter si petens jam habeat aliquod beneficium, & in supplicatione id non exprimat, committitur subreptio, quia in primo narratur falsum, in secundo taceatur verum, quod erat necessàriò exprimentum. Unde quæstio est, an clausula *motus proprii*; apposta concessioni privilegiorum, habeat vim sanandi dictum vitium, seu impediendi nullitatem alias subintratam? R. quòd (licet ex professo jam egerim de hac quæstione l. 1. decretalium tit. 3. de rescriptis) per dictam clausulam tollatur vitium *subreptionis*, ita communis, & constat ex c. *si motu*, de præbend. in 6. ibi: *si motu proprio alicui aliquod beneficium obtinenti conferamus aliud, de illo non habitâ mentione, gratiam huiusmodi, quæ de nostra mera liberalitate processit, non ob hoc invalidam volumus reputari.* Idem dicitur in Clem. *Si Romanus*, de præbend. quæ sic loquitur: *Si Romanus Pontifex de beneficio alicui, motu proprio, provideat, de beneficiis, quæ obtinet, non habitâ mentione, provisionem seu gratiam huiusmodi fore validam declaramus, qualiacunque fuerint beneficia, dignitates, aut personatus, cum cura, & sine cura, & in numero quocunque, quæ is habebat, cum sibi provisio facta fuit.* Cæterum dicta clausula *motus proprii* non sanat vitium *obreptionis*; ita Pirhing de rescript. n. 111. quia sic narrata continent positivum errorem, atque adeo in concedente arguitur defectus consensus; nam *errantis non est consensus*, ut dicitur l. *non idcirco*, C. de juris & facti ignorantia, V. Barbol. de claus. usufreq. claus. 79. n. 23. Advertendum tamen, quòd, licet *motus proprius* à concessione tollat vitium *subreptionis*, & consequenter eo titulo ejusmodi concessio non irritetur; tamen ex aliis causis, & vitiis, quæ *motus proprius* non tollit, irrita esse possit, v. g. ex inhabilitate personæ, &c. Unde etiam non operatur in præjudicium tertii, ut constat

ex Barbosa cit. ibidem plurimos hujus clausulæ effectus referente.

Quæres 11. quid sit privilegium *con-* 1183
cessum absolutè, vel *sub conditione*, aut *modo*? R. quando privilegium conceditur sine ullo onere accipientis, vel eventu, a quo concedentis voluntas pendeat, dici concessum absolutè: si autem cum aliquo ejus onere ab ipso præstando, vel ejusmodi eventu, concessum dici sub conditione, vel modo; sed difficultas est, an ommissio talis operis præstandi, usum privilegii, sub onere talis operis concessi, reddat irritum? R. vel exigitur, ut opus illud præstetur *ante usum* privilegii, vel sufficit, *si fiat post*? si primum? communis opinio tenet, illum usum privilegii esse irritum, quia tunc concedens censetur concedere sub conditione illius operis, quo non posito deficit consensus concedentis, atque adeo privilegium non operatur effectum. Ita Suarez l. 3. c. 13. à n. 4. Si autem secundum? usum valere; excipe, nisi opus postulatum jure insit privilegio, & petatur à jure, tanquam forma actus, non ut merum accidens; quia sic jam supponitur usus legitimus, cum non petat opus illud fieri *ante usum* privilegii. Sic tempore Jubilæi absolutus, validè absolutus est, licet postea non præstet opera reliqua in Jubilæo præscripta, & absolutus à reservatis cum onere se sistendi manet absolutus, licet postea se sistere omitat, quamvis peccet, &, ut ab hoc se liberet, se sistere debeat. Hinc si alicui detur privilegium v. g. dispensandi, vel absolvendi aliquem, *cum consilio alicujus*, & is omitat ante dispensationem, vel absolutionem petere consilium, dispensatio, vel absolutio sic facta est nulla; quia *consilium petere*, naturâ suâ antecedit actum, ex c. *cum in veteri*, 52. de elect. ibi: *si in tractatu electionis non fuisset illorum consilium requisitum, nec etiam expectatum responsum eorum, quod de ipso factum fuerat, tanquam invalidum irritarent.* Ex hoc autem, quòd quis teneatur consilium petere, ut validè tunc agat, non sequitur, quòd debeat illud sequi; nam hoc non est inclusum in illo. Sic Gloss. in cit. c. 52. Secus tamen est, si detur privilegium aliquid agendi, *cum: vel de consensu alterius*; tunc enim ad valorem operis necessàriò sequi debet ejus beneplacitum; alias enim opus non fieret *de illius consensu*, sed potius cum dissensu vel non consensu, Gloss. in c. *si*

Kk 3

pro

pro se, de rescript. in 6. V. *assensu*; & in c. *ex parte*, de constitut.

1184 Quæres 12. quid sit privilegium *ad instar*? R. esse privilegium, quod datur respectivè, & ad imitationem alterius; quibus vocibus non significatur *similitudinarium* duntaxat, & *fictum privilegium*, & quod jus duntaxat fictum conferat: est enim verum privilegium, quod ad perfectam quandam alterius imitationem confertur; verumque jus, quod ipsius exemptoris loco habet; quanquam, quia aliquando in exemplari, ad cuius instar aliud datur, est naturalis aliqua conditio, aut proprietas, vel ex origine, vel ex antiquo, & ordinario jure, quæ non est in exemplato, nisi ex privilegio; tunc privilegium *ad instar* dicitur constituere aliquid in privilegiato *fictione juris*, ad instar sui exemptoris; quomodo privilegium legitimationis dicitur ad instar legitimorum: non facit autem legitimum privilegiatum nisi fictione juris, quod tamen accipe juxta lib. 4. tit. 17.

Hac ratione intelligendus est Pius V. in Bulla, *dum indefesse*, qua concedit privilegia Ordinum Mendicantium Societati JESU, *non solum ad illorum instar, sed ferme pariter, & aequè principaliter*: quia cum jam declarasset Societatem esse Mendicantem, ne quis existimaret, illam tantum hoc habere ex fictione juris, & privilegio, atque idcirco concedi illi Mendicantium privilegia, solum ad similitudinem, & instar verarum Mendicantium Religionum, expressit se ea privilegia juri conformiter, & *aque principaliter*, & absque ulla differentia concedere. Loquimur autem de privilegio *ad instar* in ordine ad jus, quod confert; quod verum, & non tantum similitudinarium esse dicimus, illisque verbis nihil aliud præter perfectam, & adæquatam imitationem indicari.

Ex dict. sequitur 1. quod aucto exemplari, non augeatur privilegium *ad instar*; quia fuit concessum ad instar alterius privilegii, *tunc existentis*; non autem, *futuri*: neque enim imitatio est rei nondum existentis, sed extitæ; nisi exprimat, ita concedi *ad instar*, ut semper & ubique inter ejusmodi privilegiatos futura sit in privilegiis similitudo & æqualitas; Sequitur 2. aucto privilegio *ad instar*, non augeri privilegium exemplare; quia sunt simpliciter diversa, & sola similitudo rationis ad extendenda privilegia non valet. Quare

licet exemplatum ad futura quædam extendatur, non tamen exemplari; & destructo, revocato, aut quomodolibet amisso exemplari, non perit aut revocatur exemplatum, seu *ad instar*, quia diversa sunt, neque exemplatum pendet in conservari ab exemplari, neque etiam confirmato exemplari confirmatur *ad instar*, aut per communicationem, nisi communicatio sit de privilegiis concessis, aut *concedendis*. Fusè Suarez l. 8. de legib. c. 19. à n. 8.

Sequitur 3. quod, si nullum sit privilegium, *ad cuius instar* aliud fuit concessum, si exemplatum sit tantum expressum generale, nullum esse, quia habetur tunc concessio duntaxat generalis, quæ ad nulla particularia determinari debet, ac proinde ad actiones morales, & humanas inutilis est. Si autem in illa concessione exprimantur singillatim favores & gratiæ, quæ conferuntur, sicut aliàs concessa sunt aliis, & *ad instar* eorum, valebit quoad ea, quæ exprimuntur; quia particula *sicut*, vel *ad instar*, non conditionalis, sed exemplificativa, & demonstrativa est. Cum itaque voluntas concedentis absoluta sit, & non conditionata, ac proinde non pendeat ab exemplari, & aliunde sit determinata concessio, non est, ut annulletur privilegium illud, etsi exemplar quod ad majorem duntaxat exemplificationem, aut ne nova videatur concessio, non reperiat.

Quæres 13. quid sit privilegium *per viam communicationis*? R. sæpè fieri, quod communicetur alicui privilegium alteri concessum, & hoc contingere tripliciter. 1. per extensionem subiecti, cui concessum est, v. g. si augeatur numerus earum personarum, quibus privilegium primitus concessum est. 2. Per extensionem subiecti non principaliter, sed secundariò; qualiter privilegium concessum viris Religiosis, extenditur ad Moniales, & concessum Domino, extenditur ad eius servos, saltem accessoriè, non tamen aequè principaliter. 3. Denum, quando alicui conceditur, ut gaudeat eodem privilegio, quod habet alter. Et hæc communicatio postrema vix differt à privilegio *ad instar*. Quod igitur alicui hac ratione indulgetur, dicitur concessum *viâ communicationis*.

Ubi tamen not. 1. quod, quando una Religio in privilegiis cum altera communicat, non tamen communicet nisi in privilegio illius Religionis, ex quo propria obier-

observantia Regularis non minuitur; ita Suarez lib. 8. cap. 17. à n. 3. non enim debet esse in detrimentum, quod in favorem conceditur. Not. 2. quando in privilegiis, uni Religioni concessis, *specialiter cavetur*, ne hoc, vel illud censeatur alteri communicatum, eo ipso non communicari alteri, aliàs in privilegiis cum ea Religione communicanti, nisi expressè illi prohibitioni derogetur; ita Suar. cit. n. 6. Quia tunc in concedente deficit voluntas respectu exelusionum. Not. 3. Privilegium, viâ communicationis alteri concessum, debere intelligi secundum statum, quem habuit tempore communicationis, nisi addatur clausula, extendente privilegium communicationis, non solum ad concessa, sed etiam *in futurum concedenda*; uti fecit Pius V. in bulla *cum indefesse*, ubi Societati nostrae concessit, non solum omnia privilegia aliis Religionibus concessa, *sed & concedenda*.

1186 Quæres 14. Quid sit privilegium concessum *in forma communi*, vel *ex certa scientia*? Hoc contingit solum in privilegiis, jam concessis, confirmatione, quam facit Princeps dupliciter. 1. exprimendo in confirmatione privilegii, *se id facere ex certa scientia* (nimirum cognoscendo qualitatem & circumstantias privilegii, quod confirmat) vel id non exprimendo; si confirmet; primo modo dicitur *ex certa scientia*; si secundo, dicitur *in forma communi*. Dixi exprimendo, *se id facere ex certa scientia*, nimirum his ipsis verbis: *ex certa scientia*, vel saltem æquivalentibus; qualia sunt hæc: *non obstante qualibet aliâ lege contrariâ, vel de plenitudine potestatis*; vel denique, si confirmationi inseratur ipse tenor privilegii, quod confirmatur; sic gloss. in c. *Venerabilis* de confirmat. utili: Bartol. in L. *privilegia*, C. de sacrosanctis Eccles. Suarez lib. 8. delegib. c. 18. à n. 5. Per confirmationem autem *in forma communi* privilegium solum approbatur, prout tunc est; sic, ut si nullum sit, etiam confirmatio nulla sit; & si valet, id solum habeat, quod habet, adeoque nihil novi juris tribuat, nihil revalidet, & relinquat rem, prout eam invenit.

1187 Si petas, quam vim habeat clausula *ex certa scientia*? R. quod Barbosa de clausulisusu frequentatis, clausulâ 59. satis multos illi effectus attribuat. Dicit enim, quod renovet privilegium jam amissum; actum nullum, & invalidum confirmet, & idem

operetur, quod clausula *de plenitudine potestatis*; & idem, quod clausula *pro expressis habentes*. Item, quod operetur quoque in tollendo jus alteri quæsitum; si præjudicium non sit magnum, & præcessit causæ cognitio, & tertius fuit citatus; quod contraria censeantur oblata, etiam absque clausula derogante, 3. quod concessio Principis non extinguatur morte concedentis. 4. Quod cum hac clausula de plenitudine potestatis operetur validitatem, & sanationem, etiam circa defectum intrinsicum. 5. Quod tollat omne juris obstaculum. 6. Quod apposita confirmationi privilegii, præstet novam concessionem. 7. Quod nullus audiatur, contra factum Principis *ex certa scientia*. 8. Quod tollat omnem erroris præsumptionem.

Limitat tamen prædicta 1. quod clausula *ex certa scientia* nihil operetur, quando nulla præcessit causæ cognitio 2. quod non operetur in his, quæ in facto consistunt, de quibus Princeps præsumitur nullam habuisse notitiam 3. quod nihil operetur in his, in quibus in Principe deficit potestas; nec ubi adest duplex defectus; nec in his, quæ sunt contra æquitatem naturalem; nec ubi constat de errore, nec quando constat rem aliter se habere 4. quod prædicta clausula non suppleat erroneam, & falsam informationem, nec purget falsitatem narratorum; nec suppleat defectus substantiales, saltem juris naturalis; nec operetur in præjudicium concedentis, quoad non expressa 5. nec, quando Princeps non informatus processit, tollat vitium subreptionis, nec operetur in dispensationibus sine causa factis, nec demum in illicitis, cum hæc confirmari non possint sic Barbosa cit. à n. 29.

Circa dictos effectus mihi dicendum videtur, quando privilegium laborat de 1188 fectu, supplebili per potestatem ejus, à quo vel confertur, vel confirmatur, aut, quantum opus est innovatur cum clausula *ex certa scientia*, per talem concessionem omnino suppleri ejusmodi defectum ab illo supplebilem, quo ceteroquin stante, spectato jure communi nullum foret. Cum enim hæc clausula significet, concedentem procedere in concessione, confirmatione, vel innovatione *ex certa scientia*, seu notitia omnium eorum, quæ jure communi necessaria sunt, ut ejusmodi concessio valorem, ac licitum ejus usum obtineat (hoc enim concedens per verbum

bum *ex certa scientia* significat) &, quod exprimit, efficaciter concessum velit, eo ipso tollit omnem obicem à se tollibilem, qui alioquin de jure communi valori concessionis obesse posset. Dico 1. *de jure communi*. Nam quæ pendent à statutis locorum, aut particulari consuetudine, scire non præsumitur; Dico 2. *nisi casus esset alio jure exceptus*. Nam etsi verum sit, quod motus proprius sanet vitium *subreptionis*, quando Pontifex aliquid in causis *beneficialibus* concedit ex sua liberalitate, excipitur tamen concessio *ad instantiam* ut expresse dicitur in c. *Si motu*, 23. de præbend. in 6. ibi: *secus, si ad petitionem illius, vel alterius pro eod. oblatam gratiam hujusmodi facimus, tunc enim quantumcunque modicum beneficium taceatur, in ea, ipsam veluti surreptionem vires obtinere nolumus.*

1189 Ex hoc colliges, privilegium, si fortè usu, vel aliâ viâ sit amissum, confirmatum à Principe cum clausula *ex certa scientia*, rursus innovari, ita Castropalaus p. 1. d. 4. p. 2. §. 10. n. 3. Cum enim cognoscat defectum, & nullitatem privilegii confirmandi (hoc enim significat per illam clausulam) &, hoc non obstante, tamen confirmet, hæc confirmatio utique novæ concessioni debet æquivalere; cum possit, & intendat illi dare firmitatem quoad possit, aliàs intenderet facere actum superfluum, inutilem, & frustraneum. Hoc tamen juxta Suarez l. 8. c. 19. n. 4. non procedit, si ei per privilegiatum sit *renunciatum*, vel si *specialiter sit revocatum*, nisi exprimat renuntiatio facta, vel mentio fiat talis revocationis, quia, cum hi actus sint res specialis pertinens ad factum, censentur non esse cogniti, sed ignorati Confirmanti per c. 1. de constitut. in 6. Verùm cum Suarez c. 18. n. 5. dicat, responsionem principio datam procedere etiam in hoc casu, modò confirmans addat clausulam, *non obstantibus &c.* vel *de plenitudine potestatis*: videtur probabilius illud dicendum, etiam in casu prioris clausulæ. Nam hæc clausula illi æquivalere secundum multos, & quod contra hoc ponit Suarez, etiam reperitur appositis illis clausulis, ut patet consideranti. Utrobique autem significat, *se velle efficacem concessionem ejus, quod confirmat*, quo tacitè innuit, se tollere omnem defectum, quoad potest, qui obstareret valori. Et ideo à fortiori, privilegia prius concessa, & postea generali revoca-

tione sublata, per posteriorem Pontificem, secutà rursus eorum confirmatione *ex certa scientia* per successorem reviviscunt, vel potius de novo conceduntur.

Si autem privilegium foret revocatum à Concilio generali, non innovari ea per confirmationem *ex certa scientia*, nisi expresse derogatio hujus revocationis addatur, docet Castropal. cit. n. 4. citans pro eodem P. Suarez l. 8. de legib. c. 19. n. 3. &c. eo quod majori revocatione indigeat, quod majori auctoritate est firmatum: Sed hoc complures negant, ut ostendimus l. 1. de constit. qui docent, ut per constitutiones Apostolicas derogetur decretis Concilii generalis, etiam Tridentini, non esse necessariam derogationem *cum expressa mentione talis Concilii*; sufficereque clausulam generalem: *non obstantibus constitutionibus Apostolicis*, cum ipsum Tridentinum Sessione 25. de reform. c. 21. *in omnibus decretis voluerit, salvam semper esse Sedis Apostolicæ auctoritatem*, de quo videri potest Barbof. in cit. c. 2. plures pro hac sententia adducens.

Si quæras, an privilegium in re invalidum, quod confirmandum proponitur, innovetur, vel evadat validum secutà illius confirmatione *ex certa scientia*? 2. distinguendum, an in principio fuerit validum, & vel postea invalidum, vel sublatum uno ex prædictis modo? vel etiam irritum, & nullum in principio factæ confirmationis? in primo casu affirmandum est juxta dicta à n. 1188. in secundo autem casu negativam sequitur Castropal. cit. n. 4. si nullitas ortum habeat ex falsa causa, nisi confirmans adderet expresse, *non obstante subreptione priori*, id, quod in tali casu rectè dicitur, quia non potest præsumi, Princeps velle dare firmitatem privilegio impenetrato ex falsa causa; seu, quod idem est, ex causa nulla, & prius nunquam concessa: secus tamen foret, si nullitas privilegii semel concessi facti, aliunde proveniret, ex vitio non redundante in actum confirmationis, sicut fieret, si falleretur in causa motiva, & finali.

Notandum præterea 1. quòd, quando privilegium confirmandum inferitur confirmationi, cum clausula *ex certa scientia*, confirmatio probabilius valeat in vim novæ concessionis, nisi privilegium prius nullum sit; ita Castropalaus cit. n. 5. Not. 2. quod clausula: *ut omnes defectus juris, & facti*

facti suppleantur, æqualeat clausula ex certa scientia. Sic Castropal. cit. n. 6. Not. 3. ex Alviset. de privil. sect. 1. c. 4. n. 9. omnia privilegia Regularium, esse à Summis Pontificibus confirmata *motu proprio*, & sub aliis clausulis efficacioribus; & cum ab Urbano VIII. an. 1633. confirmarentur, hæc addita fuisse verba: *quatenus sunt in usu, & non adversantur Tridentino, & Sacris canonibus*. Circa quæ Not. 4. ut aliquod privilegium dicatur *in usu*, non requiri, quòd sit in usu in omnibus ordinibus, seu ordinum Monasteriis; Sed sufficere, si in aliquo; Sic Alviset. cit. n. 13. Not. 5. per illam clausulam: *modo non sint contraria Tridentino*, eo ipso significari, quòd privilegia aliis Conciliis contraria, vi dictæ confirmationis, factæ ab Urbano VIII. *motu proprio*, & ex certa scientia, sint specialiter confirmata; & si prius fuissent antiquata, fuisset rursus innovata. Not. 6. quantum ad ipsum Tridentinum, hanc clausulam privilegii Regularium non officere in illisteris, & provinciis, in quibus non fuit receptum; quia illa exceptio, apposita in confirmatione privilegiorum fuit, ad Concilii, & decretorum ejus manutentionem; manuteneri autem non potest, quòd non extat. Addit Alviset. cit. n. 16. licet in aliqua diocesi Episcopus, aut Abbas, conetur introducere tridentinum, & se illius dispositionibus conformare, adhuc prædictam limitationem nihil obfuturam; quia privata voluntas particularis non facit Concilium esse receptum. Not. 7. illam clausulam: *modo non sint contraria sacris canonibus*, non referri ad sacros canones in corpore juris Canonici, sed ad clausulam præcedentem de Tridentino, ut sensus sit: *modo non sint contraria Tridentino, & sacris Canonibus ejusdem Concilii*.

ARTICULUS. III.

De Conditionibus Privilegiorum.

1191 **Q**UAMVIS ad valorem privilegii in foro conscientie non requiratur Scriptura, ut diximus supra; (unde, cum dicitur, *ante literarum expeditionem, privilegium, seu gratiam esse informem, & imperfectam*, intelligitur in ordine ad iudicium; non in ordine ad forum conscientie. Sic Castropal. cit. de privileg. tr. 3. D. 4. p. 3. §. 1. n. 2.) requiri tamen scripturam in beneficiis collatis, confirmatis, vel unitis à Sede

Tom. V.

Apostolica, ut eorum possessio capiatur, dicitur Extravag. *Incurristi* de Elect. junct. constit. Pauli III. incipiente, *cum nobis*, & Julii II. incip. *Romani Pontificis*. 2. in facultate non residendi in beneficiis curam animarum habentibus per Trident. Sess. 25. c. 5. de reform. 3. in facultate ingrediendi septa Monasterii per idem Trident. cit. c. 1. 4. In Judicibus signatis à Pontifice, & ad iudicandum electis, &c. V. Azor p. 1. l. 5. c. 2.

Secundò, ad privilegium, in quantum 1192 alios obligat, ne impediatur privilegium in ejus usu, requiritur promulgatio; nam respectu horum habet vim legis, ut diximus l. 1. tit. 2. de constitut. Sufficit autem pro foro conscientie ea manifestatio, quæ virum prudentem, de illius concessione certum reddat; pro foro autem externo, quæ fiat instrumento publico. Suarez l. 8. de legibus c. 24. Tertio requiritur potestas legitima in concedente. Unde privilegia dispensativa legis, seu contra jus, concedi solum possunt à legislatore, neque alijs nisi subditis; si autem sint concessiva facultatis, etiam non subditis. Ad privilegii *licitam* concessionem semper aliqua causa requiritur; secus ad valorem, scilicet in his, quæ pendent ab ejus voluntate; aliud tamen est in indulgentiarum concessione; quia sic disponit nomine Christi, de meritis ejus, ac aliorum Sanctorum, cui Christus sine rationabili causa non præsumitur consentire.

Si petas 1. an privilegium valeat pro 1193 omni loco concedentis? R. affirmative, nisi ab hoc limitetur ad certum duntaxat locum: si autem privilegium sit dispensativum alicujus impedimenti, privilegium reddit habilem pro omni loco, ac si impedimentum non fuisset; hinc etiam sequitur, quòd, si usus privilegii, tibi concessi, non sit extra territorium concedentis prohibitus jure communi, vel speciali constitutione illius loci, etiam in hoc illo poteris uti; secus est, si obstat legibus & constitutionibus, quæ contractum respiciunt, vel commune bonum talis loci, nam etiam peregrini ligantur his legibus juxta dicta l. 1. tit. 2. de constitut. Si petas 2. an, si quis habeat privilegium, ab Episcopo concessum, eo uti possit, si adversetur specialibus constitutionibus loci, per quem privilegiatus transit? R. esse probabilius quòd non; secus, si communibus. Nam

LI

Nam